

RUSYA GÜNLÜĞÜ

John Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, İletişim Yayıncılık, Çev: Deniz Keskin, İstanbul, 2022, 265 s., ISBN: 978-975-05-3412-6.

 Muhammed TAŞKESENLİĞİL^a

John Steinbeck, Amerikan edebiyatının en önemli yazarlarından biri olarak öne çıkmaktadır. *Gazap Üzümleri*, *Fareler ve İnsanlar* gibi eserleriyle dünya çapında tanınan Steinbeck, yalnızca Amerikan toplumunun sorunlarını ve kapitalizmin acımasız yüzünü gözler önüne sermekle kalmaz; aynı zamanda farklı coğrafyalardaki toplumlara ve siyasi yapıları da derinlemesine inceleyerek evrensel temalar ortaya koyar. Yazarın önemli eserlerinden biri olan *Rusya Günlüğü* (*A Russian Journal*), ilk olarak 1948 de yayımlanmış, 2022 yılında ise Türkçeye kazandırılmıştır. Bu kitap, Steinbeck'in ünlü fotoğrafçı Robert Capa ile birlikte 1947 de Sovyetler Birliği'ne yaptığı seyahatin sonucunda kaleme alınmıştır. *Rusya Günlüğü*, hem Capa'nın çarpıcı fotoğrafları hem de Steinbeck'in gözlemci

bakışıyla, dönemin Sovyetler Birliği'ne dair samimi ve canlı bir portre sunmaktadır. *Rusya Günlüğü*, Steinbeck'in Sovyetler Birliği'ne yaptığı dört aylık bir gezi boyunca edindiği izlenimlerin bir derlemesidir. Kitapta, Steinbeck ve Capa'nın; Moskova, Kiev, Stalingrad¹ ve Gürcistan gibi şehirleri ziyaret ederken karşılaştıkları insanlar ve günlük yaşam ayrıntıları anlatılmaktadır. Steinbeck, dönemin Sovyetler Birliği'ni daha çok sıradan insanların yaşamlarına odaklanarak betimler. Kitabın başlıca temaları arasında savaş sonrası yeniden yapılanma, insanlık, basit yaşam mücadelesi ve kültürel farklılıklar yer alır. Steinbeck, savaşın izlerini taşıyan bu ülkenin hem fiziksel hem de ruhsal anlamda nasıl toparlanmaya çalıştığını gözler önüne serer. Özellikle kırsal bölgelerdeki tarım toplumlarının yaşamını detaylandırır ve sıradan Sovyet vatandaşlarının savaş sonrasında ne gibi zorluklarla karşılaştığını gözlemleyerek, onların bu zorluklarla nasıl başa çıktığını anlatır. Bu açıdan bakıldığında *Rusya Günlüğü*, savaş sonrası Sovyetler Birliği'ni daha insancıl bir bakış açısıyla yansıtır. Kitap, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler

^a Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, m.taskesenli@atauni.edu.tr

¹ Stalingrad, günümüzde Volgograd adıyla bilinen, Rusya'nın güneybatısında yer alan bir şehirdir. Volga Nehri'nin batı kıyısında konumlanmıştır ve Rusya'nın önemli sanayi, ulaşım ve kültür merkezlerinden biridir.

Birliği'nin toplumsal yaşamını, insanlarını ve kültürel dinamiklerini gözlemleyerek; dönemin Amerika ve Sovyetler Birliği arasındaki gergin ilişkilerini de dolaylı olarak yansıtır.

Steinbeck'in yalın ve anlaşılır anlatımı, gözlemlerinin okuyucunun zihninde net bir şekilde canlanmasına olanak tanır. Steinbeck, okura belirli bir ideolojik yönlendirme yapmaktan kaçınır ve tamamen gözlem odaklı bir anlatımı benimser. Amerikalı bir yazar olarak, Sovyetler Birliği'ne karşı merak ve dikkatle yaklaşır ancak yer yer kültürel şoklar ve uyumsuzluklarla karşılaştığını da belirtir. Bu, kitabın zaman zaman ironik ve mizahi bir tonda ilerlemesine yol açar. Steinbeck'in kullandığı dildeki sadelik, gezdiği yerlerde gördüğü karmaşık sosyal ve ekonomik durumları daha net bir şekilde ortaya koyar. Anlatıcı olarak tarafsız kalmaya çalışması, kitapta herhangi bir ideolojik yargıya varmamasına olanak tanır. Steinbeck, Sovyetler Birliği'nde gördüğü yoksulluğu, halkın çektiği sıkıntıları ve savaşın yıkımını anlatırken bile doğrudan bir eleştiri getirmez. Bu, esere bir tür denge getirir ve okuyucuya kendi sonuçlarını çıkarma fırsatı sunar.

Kitabın görselliği de en az Steinbeck'in yazıları kadar önemlidir. Robert Capa'nın çektiği fotoğraflar Steinbeck'in anlatımını zenginleştirir ve okurun Sovyetler Birliği'ni daha somut bir şekilde algılamasını sağlar. Bu fotoğraflar, Steinbeck'in yazılı anlatımına paralel olarak Sovyet yaşamının basit ama güçlü sahnelerini gözler önüne serer. Capa'nın fotoğraflarıyla birlikte Steinbeck'in gözlemleri daha etkili bir hal alır. Bu fotoğraflar; kitapta betimlenen köylüler, işçiler, sokaktaki insanlar gibi figürlerin gerçek yaşamda nasıl görüldüğünü gözler önüne serer ve okurun hayal gücünü daha derin bir seviyeye taşır.

Rusya Günlüğü, Soğuk Savaş'ın başlangıç yıllarında yayımlanmış bir eserdir. Kitap, dönemin en büyük iki süper gücü olan Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasındaki gergin siyasi ilişkilerin gölgesinde kaleme alınmıştır. Ancak, Steinbeck bu kitapta doğrudan siyasi meselelere değinmez. Yine de eser, bu tarihsel bağlamda okunduğunda dönemin siyasi atmosferine dair önemli ipuçları taşır. Özellikle Amerikalı bir yazarın, Sovyetler Birliği'nde sıradan insanların yaşamlarına dair bu kadar tarafsız bir gözlem yapması, o dönemin popüler Amerikan söylemleriyle zıtlık teşkil eder. Bu da eserin iki ülke arasındaki ideolojik uçurumları anlamaya yönelik değerini artırır. Kitap, bir anlamda dönemin Amerikan okuyucusuna; Sovyetler Birliği'ni yalnızca propaganda aracı olarak değil, insanların günlük yaşam mücadelelerini ve insani yönlerini anlamak için bir fırsat sunmuştur. Bu, Steinbeck'in objektif bir bakış açısı sunma arzusunun bir yansımasıdır. Kitap aynı zamanda Batı'nın Sovyetler Birliği'ne karşı duyduğu korku ve önyargıları da bir nebze kırmaya çalışan bir köprü niteliği taşır.

Dokuz bölümden oluşan *Rusya Günlüğü'nün* ilk bölümü², Steinbeck ve Capa'nın Amerika'dan yola çıkmalarını ve Sovyetler Birliği'ne doğru uzanan bir yolculuğa hazırlık süreçlerini anlatır. Kahramanımız Capa'nın konuşmadığı tek dil Rusçadır. Birbirlerinin dillerini bilmemeleri nedeniyle Moskova'da geçirdikleri günler, her ikisi için de zorluklarla doludur. Moskova'ya ulaşmadan önceki bürokratik zorluklar, vize işlemleri ve soğuk savaş atmosferinin yansıttığı gerginlikler bu bölümde dikkat çeker. Steinbeck,

² John Steinbeck, *Rusya Günlüğü* (İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2022), 5-11.

seyahatin başında özellikle Sovyetler Birliği'ne olan Amerikalı önyargılarını ve yanlış algıları ele alır. Moskova'ya ulaştıklarında, şehirdeki yaşamın şaşkıncu derecede düzenli ve normal olduğunu gözlemler. Yabancı gazetecilerle yapılan toplantılar, Steinbeck ve Capa'nın Sovyetler Birliği'ni dışarıdan gözlemlemek yerine yerel halkla doğrudan iletişime geçme isteğini yansıtır. Bu bölümde Steinbeck; Moskova'nın mimarisini, Stalin dönemi propagandasını ve başkentin sosyal yapısını dikkatli bir gözle inceler. Sovyet bürokrasisine dair alaycı yorumlar ve batı ile doğu arasındaki farklar bu bölümün önemli unsurlarındandır. Aynı zamanda, Moskova'nın İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı yıkımdan nasıl toparlandığını da gözler önüne serer. Steinbeck ve Capa'nın Moskova yolculuğuna çıkmadan önce birkaç temel prensip üzerinde anlaştıkları vurgulanır: Olumsuz önyargılardan kaçınmak, ne eleştirel ne de abartılı bir üslup kullanmamak ve yalnızca gördüklerini dürüstçe kayda geçirmek. Bilmedikleri konularda aceleci yargılar vermemeye ve bürokratik engeller karşısında sabırlı olmaya da özen göstereceklerdir. Steinbeck, karşılıklarına anlamadıkları ve rahatsız edici durumlar çıkacağını bilseler de eleştirinin ancak gerçek deneyimlere dayanması gerektiğini belirtir. Vize başvuruları hızla onaylanır; ancak Rus konsolosluğu, Capa'nın fotoğrafçı olarak gerekliliğini sorguladığında Steinbeck, Capa'nın eşsiz yeteneğini vurgulayarak bu işin ancak tam bir iş birliğiyle yapılabileceğini ifade eder. Steinbeck ve Capa, Rusya'yı yalnızca siyasetiyle değil halkın günlük yaşamı üzerinden de anlamak istediklerini vurgularlar. İnsanların nasıl giyindiği, ne yediği, nasıl eğlendiği ve nasıl öldüğü gibi basit ama insanî sorular; onların merakını cezbeder. Rus halkının özel hayatını yazan ya da fotoğraflayan pek kimse olmadığından, bu boşluğu doldurmanın ilginç ve önemli olacağını düşünürler. Rusya'nın siyasi yüzü kadar bu görünmeyen ve anlatılmayan yüzünü de keşfetmek isterler. Steinbeck ve Capa, büyük siyasi meselelerden ve Kremlin'den uzak durarak, doğrudan halkı gözlemlemeyi hedeflerler. Görüp duyduklarını fotoğraflarla destekleyerek, Rus halkının günlük yaşamını anlatmayı planlarlar. Ancak, arkadaşlarının birçoğu bu plana şüpheyle yaklaşır, başarı şanslarının düşük olduğunu düşünür. Yine de Steinbeck ve Capa'nın yaklaşımı esnek: Başarırlarsa harika bir hikâye çıkar; başaramazlarsa, bu başarısızlığın kendisi bile anlatılmaya değer bir hikâye olacaktır.

Kitabın ikinci bölümünde³, Steinbeck ve Capa'nın Moskova'ya ulaşmadan önce Finlandiya ve Leningrad'da⁴ karşılaştıkları deneyimler detaylı bir şekilde ele alınır. Örneğin; Helsinki'den Moskova'ya uçarken Rus uçaklarının eski ve bakımsız görünümü onları tedirgin eder ancak bu uçakların sağlam ve güvenli olduğunu fark ederler. Moskova'ya vardıklarında, Joseph Newman'ın kendilerini karşılayacak olması planlanmışken, Newman'ın ortada olmadığını ve otel rezervasyonlarının yapılmadığını öğrenirler. Bu nedenle, ilk başta büyük bir yalnızlık ve belirsizlik hissi yaşarlar. Fransız Elçiliği'nden bir görevlinin yardımıyla havaalanından çıkıp Metropole Hotel'e ulaşırlar ancak burada da odalarının ayrılmadığını fark ederler. Yardımsever arkadaşları Alexander Kendrick ve eşi onları bir süreliğine evlerinde misafir ederler. Bu bölümde ayrıca, Sovyet uçaklarının durumu, Moskova'daki havaalanının devasa yapısı ve

³ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 13-22.

⁴ Leningrad, St. Petersburg şehrinin 1924-1991 yılları arasındaki adıdır.

bürokrasinin yavaş ilerleyişi gibi detaylar; Steinbeck'in mizahi ve gözlemci üslubuyla aktarılır.

Kitabın üçüncü bölümü⁵, Steinbeck ve Capa'nın Moskova'ya varışlarından itibaren karşılaştıkları zorluklar ve gözlemlerini içerir. İlk dikkat çeken unsur, Sovyet bürokrasisinin hantallığı ve karmaşıklığıdır. Steinbeck, kalacak yer bulma sürecindeki aksaklıkları ve iletişim kopukluklarını detaylı bir şekilde aktarır. Bu durum, yabancıların Sovyetler Birliği'nde karşılaştıkları güçlüklerin yalnızca bürokratik engellerle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda kültürel bir çatışmayı da içerdiğini gösterir. Sovyet sisteminin birey üzerindeki kontrolcü yapısı, otellerdeki düzenlemelerden restoranlarda yemek servisinin bürokratik bir sürece bağlı olmasına kadar uzanır. Özellikle restoranlardaki işleyişin aşırı yavaş olması ve her adımın devlet tarafından denetlenmesi, günlük yaşamın bile merkezi bir kontrol altında şekillendiğini ortaya koyar. Steinbeck'in, Voks yetkilisi Karaganov ile gerçekleştirdiği görüşme ise dönemin Soğuk Savaş atmosferine ışık tutar. Karaganov'un önceki Amerikalı yazarların Sovyetler Birliği'ni yanlış yansıttığına dair şikâyeti, taraflar arasındaki karşılıklı güvensizliği açıkça ortaya koyar. Bu durum, Batı ile Sovyetler Birliği arasındaki bilgi ve algı savaşının bir yansımasıdır. Steinbeck, tarafsız bir gözlemci olduğunu vurgulasa da Karaganov'un çekimserliği, dönemin politik ortamında bu tür bir vaadin kolayca kabul görmediğini gösterir. Aynı zamanda, Sovyet toplumundaki insanların savaş sonrası dönemde yaşadığı yorgunluk ve zorluklar da Steinbeck'in dikkatinden kaçmaz. Moskova sokaklarında karşılaştığı yoksul giyimli insanlar savaşın toplumsal yaralarını gözler önüne serer. Steinbeck'in Amerikan ve Sovyet yazarlarına dair yaptığı karşılaştırmalar ise iki sistemin sanat ve bireysel ifade anlayışındaki farkları açığa çıkarır. Sovyetler Birliği'nde yazarların "insan ruhunun mimarları" olarak görülmesi, onların ideolojik bir misyonla hareket etmek zorunda olduklarını gösterir. Buna karşın, Amerikan yazarlarının özgürlüğü ve toplum nezdindeki daha bağımsız konumları, Steinbeck'in kendi sanat anlayışını ifade etmesine olanak tanır. Ancak bu özgürlüğün, yazarları toplumsal bir sorumluluktan muaf kılmadığını da vurgular. Bölüm genelinde, Steinbeck'in yalnızca gördüklerini anlatmakla kalmayıp, bu gözlemler üzerinden insan doğasını; sistemleri ve toplumları anlamaya yönelik bir çaba içinde olduğu fark edilir.

Kitabın dördüncü bölümünde⁶, Steinbeck ve Capa'ya Kiev seyahatlerinde tercümanlık yapması için Bay Hmarskiy eşlik eder. Amerikan edebiyatı üzerine çalışan bu genç tercüman, kitabi bir İngilizce bilgisine sahiptir ve Steinbeck ile Capa'nın dil oyunlarını anlamakta zorlanır. Bölüm, bu ikilinin Hmarskiy'e yönelik sürekli şakaları ve yanlış telaffuzlarla dalga geçmeleri etrafında döner. Özellikle Hmarskiy'nin *Gremlin* hikâyesine tepkisi, Sovyetlerin batıl inançları reddeden rasyonalist yaklaşımını mizahi bir dille yansıtır. Bu bölümdeki etkileşimler; Steinbeck'in, kültürler arası iletişimde yaşanan yanlış anlamalar ve uyumsuzluklar üzerine ince bir mizah geliştirdiğini gösterir. Hmarskiy'nin planlarının aksaması ve aksiliklerle başa çıkma şekli, Sovyet düzeninin işlevselliğini eleştirel bir gözle irdelemektedir. Ayrıca, tercümanın İngilizceyi tam olarak kavrayamaması, iki taraf arasında yalnızca dilsel değil, kültürel bir kopukluk olduğunu da ortaya koyar. Steinbeck, bu kopukluğu mizahi bir şekilde işlese de, Sovyet sisteminin

⁵ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 23-61.

⁶ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 63-90.

bireyler üzerindeki baskısını ve yabancılara karşı mesafeli yaklaşımını da gözler önüne serer.

Beşinci bölümde⁷ Steinbeck ve Capa, Sovyetler Birliği'ne gelişlerinin dokuzuncu gününü geride bırakır. Bölüm, Steinbeck'in Capa'nın sabah rutinlerine dair mizahi anlatımıyla başlar. Capa'nın günün ilk saatlerinde yaşadığı sersemliği yenmesi için Steinbeck ona entelektüel sorular sorar ve bu durum, mizahın yanı sıra ikili arasındaki dinamikleri de açığa çıkarır. Aynı zamanda, Sovyetler Birliği'nde geçirdikleri sürenin yoğunluğu ve deneyimlerinin çok daha uzun bir süreyi kapsıyormuş gibi hissettirmesi, hem fiziksel hem de duygusal anlamda bir yorgunluğun izlerini taşır. Bu bölümde, sıradan anların detaylarıyla Steinbeck'in gözlem gücü ön plana çıkar. Capa'nın banyoda saatler geçirmesi gibi olaylar, bir yandan bireysel alışkanlıkların komik bir şekilde resmedilmesi, diğer yandan da iki arkadaşın uyum içinde nasıl çalıştığını yansıtır. Bölümün genel tonu, Sovyetler Birliği'nde geçen zorlu günlere rağmen, mizahi bir bakış açısıyla karşılaştıkları tuhafıkları kabullendiklerini hissettirir. Steinbeck'in, Sovyetler'in günlük hayatında gözlemlediği karmaşayı incelikli bir espriyle sunması, metnin hem eleştirel hem de sıcak bir bakışla okunmasını sağlamaktadır.

Altıncı bölümde⁸ yazarlar Moskova'ya döner ve Ukrayna'daki dostane atmosferden sonra tanıdık kültürel öğelere kavuşmanın rahatlığını hissederler. Ed Gilmore'un evinde swing müzik dinlemek gibi Amerikan kültürüne dair aktivitelerle kendilerini evlerinde gibi hissetmeye çalışırlar. Aynı zamanda Moskova'daki sosyal ortamı ve yaşam tarzını keşfetmek için çeşitli yerlere giderler. Sovyet bürokrasisinin ve gündelik yaşamın getirdiği zorluklara rağmen Moskova'da Amerikan Büyükelçiliğinin yardımcılarıyla toplumsal düzeni anlamaya devam ederler. Moskova'da bir savaş ganimetleri sergisi ve sosyal aktiviteler bölüme damgasını vurur. Bölüm, kültürler arası etkileşim ve uyum arayışını merkeze alır. Yazar, Moskova'da kendisini evinde hissetmek için Amerikan kültürüne ait unsurlara yönelerek kültürel aidiyet ihtiyacını vurgular. Moskova'nın savaş sonrası atmosferi, sadece Sovyetlerin değil aynı zamanda Amerikan gözlemcilerinin de gündelik yaşamlarını etkileyen bir dinamik olarak öne çıkar. Sergilenen savaş ganimetleri, savaşın etkilerinin hâlâ canlı bir şekilde hissedildiğini gösterirken, bu olay Sovyetlerin kendi zaferlerini görkemli bir şekilde kutlama arzusunu da yansıtır. Yazarın gözlemleri, Sovyet yaşam tarzına dair hem hayranlık hem de mesafeli bir eleştiri içerir. Örneğin; Amerikalılar için basit sosyal etkinlikler bile bir lüks veya moral kaynağı iken, Moskova'nın sosyal hayatı daha büyük bir hiyerarşi ve formaliteyle şekillenmiştir. Bu durum, iki toplumun farklı yaşam anlayışlarını ve dönemin siyasi bağlamındaki farklılıkları da yansıtır. Bölüm, savaşın sadece fiziksel değil, kültürel etkilerinin de altını çizer ve okuyucuyu dönemin Sovyet-Amerikan ilişkileri üzerinde düşünmeye sevk eder.

Yedinci bölüm⁹, Gürcistan'ın hem fiziksel güzellikleri hem de kültürel zenginlikleriyle Sovyetler Birliği içinde adeta bir cennet gibi betimlendiği, hayranlık dolu bir bakış açısıyla ele alınır. Bölümde, Gürcistan'ın eşsiz doğası, yemyeşil vadileri, dağ manzaraları ve sıcak iklimi, yazar tarafından övgüyle aktarılırken, bölgenin savaş

⁷ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 91-137.

⁸ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 139-174.

⁹ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 181-194.

sırasında büyük ölçüde zarar görmemesi, onun korunaklı ve huzurlu bir alan olarak öne çıkmasını sağlar. Gürcü halkının başta dans, müzik, sanat ve aşktaki tutku ve becerileri olmak üzere kültürel özellikleri Rusya'nın diğer bölgelerindeki insanlar tarafından bir ideal olarak görülür. Steinbeck, Gürcistan'ı yalnızca bir coğrafya olarak değil, aynı zamanda Sovyetler Birliği içindeki zorlu yaşam koşullarından bir kaçış ve umut sembolü olarak işler. Bu bağlamda Gürcistan, hem doğal güzellikleriyle hayranlık uyandıran bir yer hem de Sovyet halkının hayal gücünü besleyen bir ütopya olarak tasvir edilir. Yazarın anlatımı, Sovyetler Birliği'nin genel atmosferine kıyasla Gürcistan'ın bir tür "kaçış noktası" olarak algılandığını gösterirken, bölgeyi hem tarihsel bir hazine hem de modern zamanlar için ilham kaynağı olarak sunar.

Sekizinci bölüm¹⁰, Gürcistan'ın derin edebi ve kültürel mirasının hem büyüleyici hem de çarpıcı bir şekilde incelendiği, yazarların Gürcü kimliğini daha yakından tanıdığı bir kesiti sunar. Bölümde, Gürcistan Yazarlar Sendikası'nın düzenlediği resepsiyon, edebiyatın bu toplumdaki merkezi yerini gözler önüne serer. Etkinlikte yapılan konuşmalar ve okunan metinler; Gürcistan'ın zengin tarihini, edebiyata verdiği değeri ve kültürel kimliğini yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda katılımcılara sanatı ulusal bir gurur kaynağı olarak benimsemeleri gerektiğini hatırlatır. Özellikle Şota Rustaveli'nin *Kaplan Postlu Şövalye* adlı eseri, Gürcü edebiyatının en önemli simgelerinden biri olarak vurgulanır ve Gürcülerin ulusal kimliklerini inşa ederken bu tür eserlerden ne denli ilham aldıkları açıkça görülür. Yazarların gözlemleri, Gürcü toplumunun şairlere ve yazarlara verdiği değeri bir başka dikkat çekici boyutta işler. Şairlerin mezarlarının, kralların mezarlarıyla aynı düzeyde görülmesi ise bu toplumda ne denli yüce bir yer tuttuğunu kanıtlar. Bu durum, Gürcü halkının sanat ve edebiyat aracılığıyla kendi kimliklerini yüceltme ve koruma çabalarını yansıtır. Bununla birlikte, yazarların Gürcistan'da hissettiği hafif yabancılık duygusu, kültürler arası farklılıkların getirdiği zorlukları da gündeme getirir. Özellikle, Gürcü halkının şiir ve edebiyata adanmış yoğun ilgisi ile yazarların Amerikalı bir perspektiften bu durumu değerlendirme çabası, iki toplum arasındaki kültürel bağların karşılaştırmalı bir analizine olanak tanır. Bölüm, Gürcistan'ın edebiyatını yalnızca bir geçmiş mirası olarak değil, aynı zamanda modern toplumsal dokunun bir parçası ve ulusal bir bağlayıcı güç olarak sunar. Yazarlar, edebiyatın bu güçlü etkisini gözlemlerken, Gürcü halkının kültürel köklerine bağlılığının, savaş sonrası Sovyetler Birliği'nin diğer bölgelerine kıyasla ne kadar sağlam olduğunu vurgular. Böylece, Gürcistan yalnızca doğal güzellikleriyle değil, kültürel zenginlikleriyle de bir "ideal yaşam" sembolü olarak şekillenir.

Dokuzuncu bölüm¹¹, Moskova'nın Ekim Devrimi'nin yıldönümü kutlamalarıyla dolup taşıdığı bir dönemden kesitler sunar ve bu atmosferde geçen olaylarla Sovyetlerin toplumsal ve kültürel dinamiklerini birleştirir. Şehir; ışıklandırılmış köprüler, devasa Stalin portreleri ve renkli süslemelerle devrimin ruhunu yansıtan bir sahneye dönüşmüştür. Kutlamalar sırasında yazarlar, kalabalıkların arasına karışarak Moskova halkının bu özel günü nasıl yaşadığını gözlemler. Kremlin'in ihtişamlı ışıklandırması, Sovyet rejiminin gücünü ve propagandadaki etkisini vurgularken, halkın madalya ve

¹⁰ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 195-236.

¹¹ Steinbeck, *Rusya Günlüğü*, 237-265.

kurdelelerle süslenmiş kıyafetleri ise bireysel fedakârlıkların toplumsal zaferle nasıl birleştirildiğini gösterir. Yazarlar, sadece görkemli törenleri değil, sıradan insanların bu yoğun atmosferdeki çabalarını da kayda geçirir. Kalabalıklar arasındaki coşku, Sovyetler Birliği'nin kolektif dayanışma duygusunu güçlendirirken, erzak taşımaya çalışan bireyler ve hâlâ ekonomik zorluklarla mücadele eden halk, savaş sonrası gerçekliğin kutlamaların gölgesinde nasıl sürdüğünü gözler önüne serer. Örneğin, bir anne çocuğuna sınıksız sarılarak kalabalıkta ilerlemeye çalışırken bir diğerinin ellerindeki sepetle kalabalık içinde erzak taşıdığı görülür. Bu detaylar, toplumsal dayanışmayı simgelese de günlük hayatın ne denli meşakkatli olduğunu da hatırlatır. Kutlamaların büyüklüğü ve halkın katılımı, Sovyetler Birliği'nin travmatik geçmişiyle başa çıkma ve geleceğe umutla bakma çabasını temsil eder. Steinbeck'in gözlemleri, bu gösterişli organizasyonların halk için birer eğlence ve gurur kaynağı olmasının yanı sıra, zorlu geçmişin izlerini silmeye yönelik birer sembolik araç olduğunu da vurgular. Böylece bölüm, coşkulu kutlamaların altında yatan toplumsal mücadeleleri ve bireysel hikâyeleri, Sovyet kültürünün güçlü bir yansıması olarak ele alır.

Sonuç olarak, John Steinbeck'in *Rusya Günlüğü* adlı tercüme eserin, edebi ve tarihsel açıdan değerli bir yapıt olarak hem Sovyetler Birliği'ne dair önemli gözlemler sunduğu hem de savaş sonrası dünyada insanlığın evrensel niteliğini gözler önüne serdiği söylenebilir. Steinbeck'in sade anlatımı ve Robert Capa'nın etkileyici fotoğrafları, okura Sovyet toplumuna dair hem dokunaklı hem de düşünmeye sevk eden bir perspektif sunar. Kitap, Amerika ile Sovyetler Birliği arasındaki soğuk savaşın ilk yıllarında yayımlanmış olmasına rağmen Steinbeck'in siyasi yorumlardan kaçınarak insani deneyimlere odaklanması, eserin evrenselliğini ve zamansızlığını pekiştirir. Steinbeck'in tarafsız bakış açısı, dönemin siyasal atmosferine rağmen, iki toplum arasındaki derin farklılıkların ötesinde, insanların her yerde benzer mücadelelerle karşı karşıya olduğunu vurgular. Eserdeki mizahi ve alaycı anlatım, Batı'nın Sovyetlere bakış açısıyla örtüşen unsurlar taşısa da yazar, gözlemlerini ideolojik yorumlardan uzak ve tarafsız bir şekilde aktarmayı amaçlamıştır. Bu üslup, kültürel farklılıkların ve bürokratik zorlukların doğurduğu şaşkınlıkları yansıtmakta, eserin insancıl bakış açısını korumaktadır. Bu açıdan *Rusya Günlüğü*, sadece bir seyahatname değil, aynı zamanda savaş sonrası dünyanın ruh halini yansıtan bir belge niteliği taşır. *Rusya Günlüğü*, dönemin diğer eserleriyle karşılaştırıldığında, Sovyetler Birliği'ne dair daha insancıl bir bakış açısı sunar. Örneğin, Steinbeck, Moskova sokaklarında karşılaştığı yoksulluğu ve bürokratik zorlukları mizahi bir şekilde aktarırken, halkın bu zorluklarla başa çıkışını empatik bir bakış açısıyla gözlemler. Bu yaklaşım, Orwell'in *1984* ündeki karamsar Sovyet imajından farklıdır. Ayrıca, Kiev'deki çocukları gözlemlerken halkın yaşam mücadelesine rağmen umut ve yaşam sevinci bulabilmesi, Koestler'in *Karanlıkta Bir Yıldız Gibi* eserindeki baskıcı atmosfere zıt bir ton oluşturur. Bu şekilde Steinbeck, Sovyetler Birliği'ni sadece ideolojik bir yapı değil, halkının günlük mücadelesiyle de ele alır.

Beyanname:

- 1. Etik Kurul İzni:** Etik Kurul İzni gerekmemektedir.
- 2. Katkı Oranı Beyanı:** Yazar, Kitap İncelemesine başkasının katkıda bulunmadığını beyan etmektedir.

3. ıkar atıŐması Beyanı: Yazar, herhangi bir çıkar atıŐması olmadığını beyan etmektedir.

Declarations:

1. Ethics approval: Not applicable.

2. Author contribution: The author declares no one has contributed to the book review.

3. Competing interests: The author declares no competing interests.

